

Arkivsak-dok. 10/01013-7
Saksbehandler Kristin Uleberg

Saksgang
Hovedutvalg for samferdsel, areal og miljø
Fylkesutvalget

Møtedato Saknr
31.05.2017
06.06.2017

UTTALELSE TIL KONSESJONSSØKNADER FOR FEM SMÅKRAFTVERK I ÅSERAL

Fylkesrådmannens forslag til vedtak

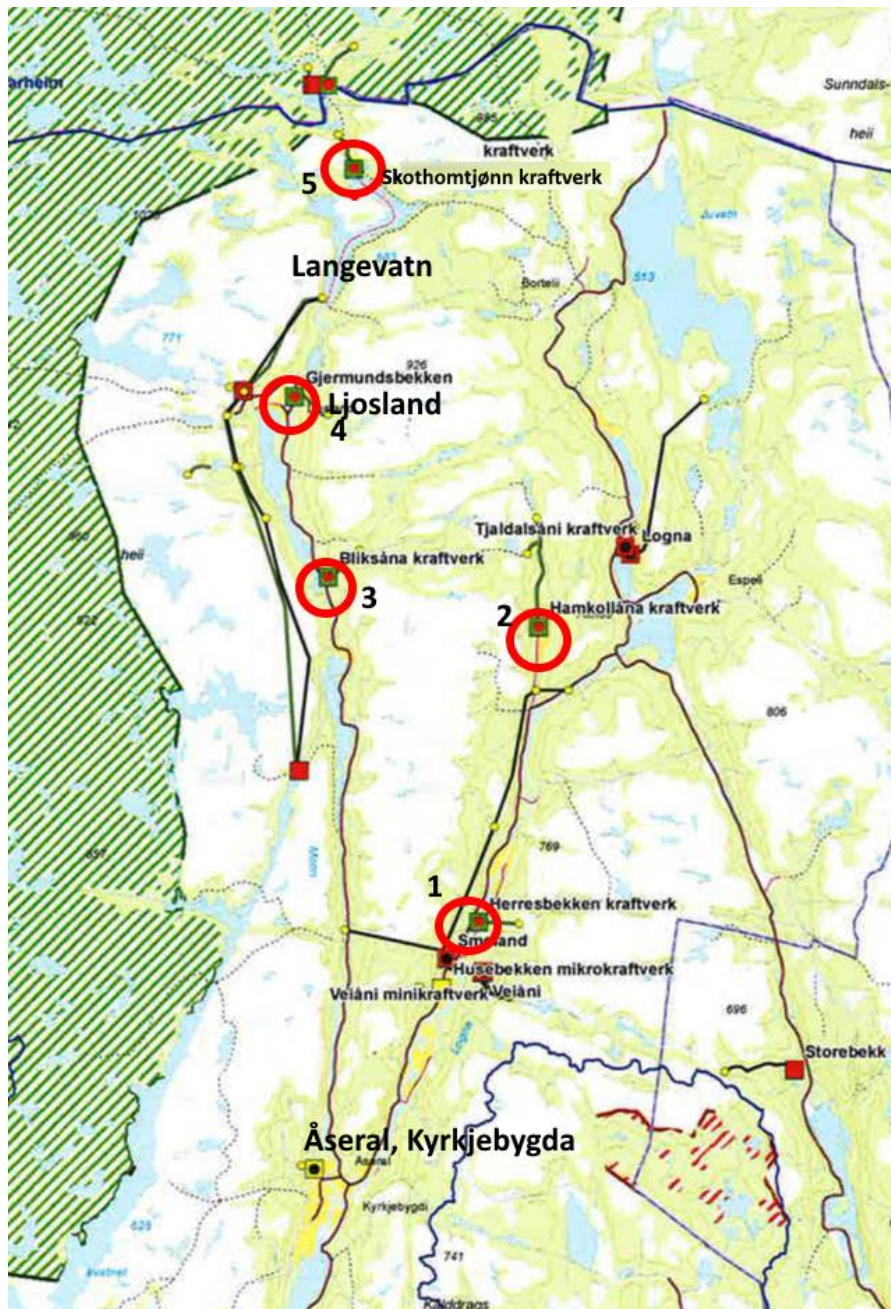
1. Vest-Agder fylkeskommune er positiv til utbygging av småkraftverk i Herresbekken, Hamkollåna og Bliksåna.
2. Vest-Agder fylkeskommune vil påpeke at en utbygging av Gjermundsbekken vil ha lokale landskapsmessige konsekvenser for Ljosland i Åseral.
3. Vest-Agder fylkeskommune fraråder utbygging av Skothomtjønn på grunn av konsekvenser for beiteområde for villrein, friluftsliv og fisk.

Vedlegg

1. Konesjonssøknad for småkraftverk i Herresbekken, 15/12 2016
2. Konesjonssøknad for småkraftverk i Hammkullåna, datert 2/12 2016
3. Konesjonssøknad for småkraftverk i Bliksåna, datert 21/12 2016
4. Konesjonssøknad for småkraftverk i Gjermundsbekken, datert 16/1 2017
5. Konesjonssøknad for småkraftverk i Skothomtjønn 23/1 2017

Saksopplysninger

Norges vassdrags- og energidirektorat har sendt på høring 5 småkraftverk i Åseral. Prosjektene er nummerert på kartet, og numrene følger de ulike prosjektene gjennom saken.

Figur 1: Oversiktskart over småkraftprosjektene

Nr	Navn	GWh	Kr/KWh
1	Herresbekken kraftverk	5,45	3,30
2	Hamkollåna kraftverk	4,47	3,96
3	Bliksåna kraftverk	4,45	4,80
4	Gjermundsbecken kraftverk	4,10	4,90
5	Skothomtjønn kraftverk	4,40	5,56

1. Herresbekken kraftverk, utbygger: Herresbekken Kraft SUS

Herresbekken kraftverk søker konsesjon for å utnytte et fall på 175 meter fra inntaket på kote 450 ned til kraftstasjonen på kote 275. Røret vil bli ca. 1000 m langt, og skal graves ned på sørsida av Herresbekken. Rørgata skal brukes som vei i anleggsperioden, men det er ikke planlagt permanent vei til inntaket. Middelvannsføringa er beregnet til 590 l/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 1330 l/s. Det er planlagt en minstevannføring på 30 l/s hele året.

2. Hamkollåna kraftverk, utbygger: Bjørn Erik Smeland

Hamkollåna kraftverk søker konsesjon for å utnytte et fall på 296 meter fra inntaket på kote 690 ned til kraftstasjonen på kote 394. Det planlegges å utnytte to nedslagsfelt med to inntak. Det ene inntaket er planlagt nedenfor Øytjønn, og det andre inntaket nedenfor Storheitjønn. Det planlegges å etablere en ca. 70 m lang traktorvei fra eksisterende traktorvei og fram til inntaket ved Storheitjønn. Middelvannsføringa er beregnet til totalt 284 l/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 710 l/s. Det er planlagt en minstevannføring på 10 l/s hele året fra inntaket ved Øytjønn og 12 l/s hele året fra inntaket ved Storheitjønn.

3. Bliksåna kraftverk, utbygger: Tinfos AS

Bliksåna kraftverk søker konsesjon for å utnytte et fall på 130 meter fra inntaket på kote 635 ned til kraftstasjonen på kote 505. Inntaket er planlagt etablert like nedstrøms samløpet mellom Bliksåna og Lonebekken. Røret blir ca. 1050 meter langt, og skal graves ned. Det er planlagt å etablere en permanent avkjørsel fra FV 352 til planlagt kraftstasjon. Langs rørraseen skal det etableres en midlertidig anleggsvei. Middelvannsføringa er beregnet til 690 l/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 1,7 m³/s. Utbygginga vil føre til redusert vannføring på en 1100 m lang elvestrekning i Bliksåna. Det er planlagt en minstevannføring på 40 l/s om sommeren (01.05 til 30.09) og 25 l/s resten av året.

4. Gjermundsbekken, utbygger: Ljosland Fallrettsameie

Gjermundsbekken kraftverk søker konsesjon for å utnytte et fall på 255 m fra inntaket på kote 790 ned til kraftstasjonen på kote 535. Røret vil bli ca. 1000 meter langt, og er planlagt nedgravd på vestsida av Gjermundsbekken. Rørgata skal brukes som vei i anleggsperioden, men det er ikke planlagt permanent vei til inntaket. Middelvannsføringa er beregnet til 299 l/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 747 l/s. Det er planlagt en minstevannføring på 19 l/s om sommeren (01.05 til 30.09) og 17 l/s resten av året.

5. Skothomtjønn kraftverk, utbygger: Ljosland fallrettsameie

Skothomtjønn kraftverk er omsøkt med to alternative utbyggingsløsninger, men kun den ene er aktuell på grunn av at Agder Energi Vannkraft AS har fått konsesjon til å øke reguleringen av Langevatn med 10 meter. Alternativ 1 utgår derfor. Alternativ 2: Utnytting av fall på 11 m fra inntaket på kote 704 ned til kraftstasjonen på kote 693. Rørgata vil bli på 225 meter. Røret graves ned i hele sin lengde på østsida av elva. Middelvannsføring er beregnet til 8,5 m³/s. Det er planlagt en minstevannføring på 500 l/s hele året.

Vest-Agder fylkeskommune vurderer konsesjonene ut ifra følgende ansvarsområder og planer:

Kulturminner

Fylkeskonservatoren skal vurdere tiltakene i forhold til registrerte kulturminner.

Det er ikke registrert kulturminner nær de antatte anleggsområde for småkraftverkene. For å vurdere om tiltakene kan komme i konflikt med uregistrerte kulturminner, samt verneverdig kulturlandskap, må det foretas en felles befaring, jf. kulturminneloven § 9.

Regionplan Agder 2020

Vest-Agder fylkeskommune er positiv til utnyttning av produksjon av fornybar energi.

Regional plan for vannforvaltning for vannregion Agder 2016 – 2021 (vannforvaltningsplanen)

Alle prosjektene ligger i vannforekomster som er påvirket av sur nedbør, og alle har tilstandsklasse "dårlig", på grunn av påvirkningen. Det er ikke gjort noen vurdering etter vannforvaltningsplanen eller om vannforskriftens § 12 kommer til anvendelse. Det vil si om tiltaket vil føre til at miljømålet ikke nåes eller at tilstanden forringes. Dersom vannforskriftens § 12 kommer til anvendelse, er det flere kriterier som skal oppfylles. Blant annet om samfunnsnyttien er større en tapet av miljøkvalitet. Det er NVE som har ansvar for at disse vurderingene blir gjort.

Regional plan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet 2014 - 2020 (RIFF)

I temakart: Viktige og svært viktige regionale friluftsområder i Vest-Agder, er området langs Langevatn og Skothomtjønn et svært viktig friluftsområde. Gjermundsbekken ligger i/nær et viktig friluftsområde. De øvrige omsøkte småkraftverkene har ingen registrert status i forhold til friluftsliv.

Regional plan for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei (Heiplanen)

Skothomtjønn kraftverk omfattes av Heiplanen. Omsøkte område omfattes av hensynsone villrein, og grenser til nasjonalt villreinområde i nord.

Innlandsfisk

Fylkeskommunen er sektormyndighet for innlandsfisk. Det er lite registreringer på fisk i disse områdene, men det er sannsynlig at bekken ved Skothomtjønn er gyteområde for innlandsfisk.

Vurderinger

1. Herresbekken kraftverk

Herresbekken ligger i en smal og trang kløft som er lite synlig. Området er avsatt til LNF-område i kommuneplanen. Det er ingen registrerte regionale interesser, og fylkesrådmannen er derfor positiv til etablering av småkraftverk i Herresbekken.

2. Hamkollåna kraftverk

Området fremstår som et typisk kulturlandskap med beiteområde for sau. Veien går parallelt med bekken, men er stengt med bom og grind. Området er avsatt til LNF område i kommuneplanen. Det er ingen registrerte regionale interesser, og fylkesrådmannen er derfor positiv til etablering av småkraftverk i Hamkollåna

3. Bliksåna kraftverk

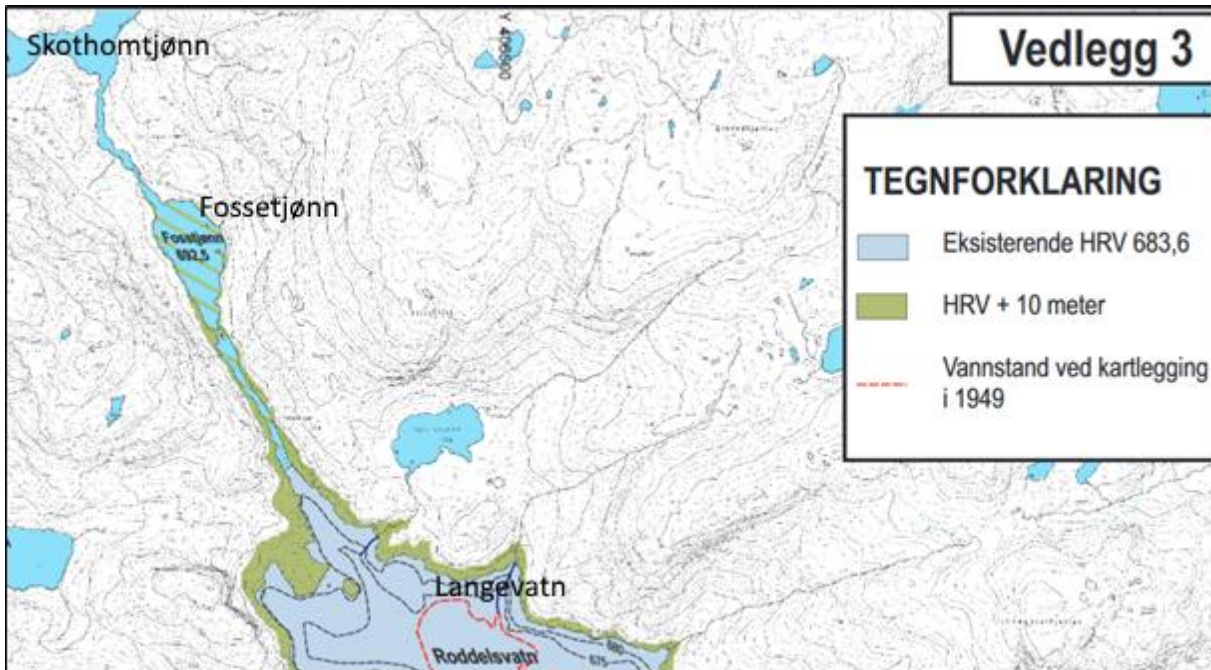
Bliksåna ligger i en smal og trang kløft, som er noe bredere på enkelte plasser. Området er avsatt til LNF område i kommuneplanen. Det er ingen registrerte regionale interesser, og fylkesrådmannen er derfor positiv til etablering av småkraftverk i Bliksåna.

4. Gjermundsbekken

Gjermundsbekken ligger i utkanten av et godkjent regulert hyttefelt sentralt på Ljosland. Området er regulert og bekken/fossen er avsatt til «energianlegg/rørgate». Planen omfatter bygging av 70 fritidsboliger, og deler av feltet er bygd ut. Gjermundsbekken ligger sentralt og synlig på Ljosland. Den er godt synlig også fra andre siden av dalen og er et viktig landskapselement. Disse hensynene vurderes til å være av lokal karakter, og fylkesrådmannen mener derfor det i første rekke er et kommunalt anliggende om denne bekken blir bygd ut.

5. Skothomtjønn kraftverk

Skothomtjønn er det nordligste av de 5 kraftverkene og er avsatt til LNF område i kommuneplanen. Søknaden er fremmet med 2 ulike alternativer, avhengig av om Agder Energi Vannkraft AS får konsesjon for å øke reguleringshøyden på Langevatn med 10 meter. Siden denne konsesjonen er gitt er det kun alternativ 2 som er aktuell. Opprinnelig er prosjektet fra Skothomtjønn, forbi Fossetjønn og ned til Langevatn. Alternativ 2 er betydelig mindre enn alternativ 1, og er lite omtalt i konsesjonssøknaden. Det dreier seg nå om et lite fall på 11 meter mellom Skothomtjønn og Fossetjønn.

Figur 2: Oversikt over reguleringshøyde på nordvestre delen Langevatn og opp til Fossetjønn.

Av disse 5 småkraftverkene er det området ved Skothomtjønn som har de største regionale interessene og verdiene.

I temakart over viktige og svært viktige regionale friluftslivsområder i Vest-Agder er det berørte området vist som svært viktige regionalt friluftslivsområde med høy scoring på bruksfrekvens, regionale brukere, opplevelseskvaliteter og inngrepsfrihet. Området er en av de mest brukte inngangsportene til turistforeningens løypenett i fjellet som går via Langevatn og langs elva i retning Josephsbu og Gaukhei. Det omsøkte kraftverket vil medføre negative konsekvenser for landskapsbildet og opplevelseskvalitetene langs turstien. I søknaden oppgis det at det trengs en 15-20 meters anleggsbredde for å anlegge rørgate i trase for tursti/driftevei langs østsiden av elva.

I forhold til innlandsfisk er bekken ved Skothomtjønn sannsynligvis et gyteområde. Kommunen mener at etter økt reguleringshøyde så er det mulig at dette er eneste bekken med gyting ved Langevatn.

Skothomtjønn er også det eneste av de omsøkte kraftverkene som omfattes av Heiplanen. Omsøkte område omfattes av hensynsone villrein, og grenser til nasjonalt villreinområde i nord. Området vurderes som viktig for villrein. Det er særlig i år med nedising av vinterbeitene i høyereliggende områder at reinen trekker sørover til lavereliggende områder for å få bedre tilgang til mat, at disse områdene blir spesielt viktig. Klimaendringer vil gjøre ytterområdene viktigere som beiteområde i framtiden.

Fylkestinget har i sak 13-04775 "Uttalelse til Åseralprosjektene" uttalt seg positivt til gjennomføring av Åseralprosjektene. Dette innbefatter økt konsesjon for Langevatn, fordi dette vil optimalisere eksisterende kraftverk. Skothomtjønn er det prosjektet som har størst konsekvenser og høyest utbyggingskostnader, og man kan derfor spørre seg om samfunnsnyttens er større en tapet av miljøkvalitet. På den andre siden er dette en liten utbygging, som gir små konsekvenser **i forhold til** denne allerede konsesjonsgitte reguleringsendringen på 10 meter i Langevatn.

Alternativ 2 utbyggingen er veldig lite omtalt, og vi savner en beskrivelse av dette prosjektet i forhold til hevingen av reguleringshøyden for Langevatn, og særlig i forhold til konsekvensene for friluftsliv og fisk. Sett i lys av utbyggingskostnadene vil fylkesrådmannen fraråde utbygging av småkraftverk i Skothomtjønn.

Konklusjon

Fylkesrådmannen er positiv til utbygging av Herresbekken, Hamkollåna og Bliksåna. Fylkesrådmannen vil påpeke at utbyggingen av Gjermundsbekken vil ha store landskapsmessige konsekvenser for Ljosland, men fraråder ikke dette prosjektet siden dette ikke er en regional interesse. Fylkesrådmannen fraråder utbygging av Skothomtjønn på grunn av konsekvenser for beiteområde for villrein, friluftsliv og fisk.

Kristiansand, 2. mai 2017

Tine Sundtoft
fylkesrådmann

Kenneth Andresen
Regionalsjef